

Utvärderingsrapport

Utvärdering september 2026

Analys: Jeanette Wetterström och Johannes Ehnsmyr, strateger vid
Kultur och bildning, Region Uppsala

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1.	Syfte	3
1.2.	Frågeställningar	3
1.3.	Metod	3
1.4.	Kulturplanens mål och bedömningsmodell	4
1.4.1.	De nationella kulturpolitiska målen	4
2.	Utgångspunkter	5
2.1.	Förutsättningar under perioden 2023–2026	5
2.2.	Måluppfyllelse via styrtal 2023–2026	7
3.	Resultat per målområde	8
3.1.	Konstarterna	8
3.1.1.	Exempel på genomförda insatser	8
3.1.2.	Bedömning av måluppfyllelse – hög	9
3.2.	Människan	10
3.2.1.	Tidsserier för verksamheter inom kultursamverkansmodellen	10
3.2.2.	Läget i länet – kultur	12
3.2.3.	Exempel på genomförda insatser	13
3.2.4.	Möjligheter till delaktighet i kulturlivet – allas rätt till kultur	14
3.2.5.	Bedömning av måluppfyllelse – hög	15
3.3.	Platsen	15
3.3.1.	Exempel på genomförda insatser	16
3.3.2.	Bedömning av måluppfyllelse – delvis uppnått	16
4.	Sammanfattande analys	17
4.1.	Framgångsfaktorer	17
4.2.	Utmaningar	18
4.3.	Samlad slutsats	18

1. Inledning

Denna rapport beskriver insatser och måluppfyllelse för Region Uppsalas regionala kulturplan för perioden 2023–2026. Kulturplanen ägs och drivs av Region Uppsala, men bygger på samverkan mellan många aktörer för att målen ska kunna nås. Kulturplanen är en del i kultursamverkansmodellen och ligger till grund för de statsbidrag från Statens kulturråd som medfinansierar regional kulturverksamhet i Uppsala län. Till grund för arbetet ligger de nationella kulturpolitiska målen samt de regionala mål och prioriteringar som formulerats i kulturplanen.

1.1. Syfte

Syftet med utvärderingen är att bedöma genomförandet och effekterna av Regional kulturplan för Uppsala län 2023–2026.

1.2. Frågeställningar

Några frågeställningar har varit centrala i utvärderingen.

1. Har kulturplanens mål uppnåtts?
2. Vilka resultat har uppnåtts inom respektive prioriterat område?
3. Vilka faktorer har främjat eller försvårat genomförandet?
4. Vilka lärdomar bör tas med till nästa planperiod?

Vad gäller lärdomar är det väsentligt att se till att perioderna för kulturplanerna överlappar varandra. Det tar lång tid att arbeta fram nya kulturplaner och en ny måste tas fram redan innan utvärderingar kan göras för hela den föregående perioden. Ungefär när halva tiden gått börjar arbetet med att ta fram en ny kulturplan. Det beror på ställtiderna för de politiska och tjänstemannamässiga besluten inom region och stat.

1.3. Metod

Metoderna som använts för rapportens sammanställande är:

- Dokumentanalys (verksamhetsberättelser internt och externt)
- Verksamhetsstatistik (underlag från kulturinstitutionerna i Kulturdatabasen)
- Enkät (till verksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen)
- Analys och samlad bedömning

I skrivande stund på hösten 2026 har sista kulturplaneåret ännu inte avslutats och vissa verksamhetsberättelser och uppföljning saknas för 2026. Där ligger en enkät till grund för informationen.

1.4. Kulturplanens mål och bedömningsmodell

Kulturplanen har tre huvudsakliga målområden som ligger till grund för bedömningsmodellen.

Målområde	Bedömningsfråga
Konstarterna: Ett rikt konstliv i en nyskapande region	Har konstnärlig kvalitet, utveckling och professionella villkor stärkts?
Människan: En hög kulturell delaktighet i en region för alla	Har fler invånare fått möjlighet att delta i kulturlivet?
Platsen: En attraktiv livsmiljö i en hållbart växande region	Har kulturen bidragit till attraktivitet, platsutveckling och hållbarhet?

Dessa tre områden bygger på de tre perspektiven konstarterna, människan och platsen. Bedömningarna görs enligt följande skala:

Måluppfyllelse	Resultat
Mycket hög	Tydliga resultat och långsiktiga effekter
Hög	Målet har till stor del uppnåtts
Delvis uppnått	Flera resultat men också kvarstående utmaningar
Begränsad måluppfyllelse	Endast mindre resultat kan identifieras

1.4.1. De nationella kulturpolitiska målen

Statsbidragen syftar till måluppfyllelse för de nationella kulturpolitiska målen:

Målen för kulturpolitiken är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå de kulturpolitiska målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

(Källa: regeringen)

De regionala målen och de insatser som gjorts under perioden 2023–2026 bidrar samtidigt till de nationella kulturpolitiska målen. Det har gjorts regionala insatser som främjar alla dessa punkter.

2. Utgångspunkter

2.1. Förutsättningar under perioden 2023–2026

När en regional kulturplan skrivs fram råder osäkerhet om vilka de ekonomiska förutsättningarna är för att verkställa den. Budgeten inom Region Uppsala tas genom nya årliga beslut och Kulturrådets fördelning av statsbidragen mellan regionerna beslutas i slutet av januari innevarande år.

Av Kulturrådets totala bidragsgivning har bidragen till Uppsala län (inte endast inom samverkansmodellen) minskat med 12 % i jämförelse med folkmängden som ökat 14 % mellan åren 2016–2025 (Källa: Kulturrådet). Det innebär en utmaning om färre har möjlighet att ta del av kultur alltmedan resurserna minskar.

Fördelningen mellan stat, region och kommun ser ut enligt nedan.

Exempel: Offentliga andelar av de totala verksamhetsbidragen i kultursamverkansmodellen år 2024 i Uppsala län

År	Staten	Region Uppsala	Kommunal finansiering från Uppsala kommun för Uppsala stadsteater
2024	27 %	30 %	43 %

Källa: Kultur databasen, Kulturrådet och Region Uppsala

Relationerna är typiska. År 2024 uppgick Uppsala läns verksamhetsbidrag i samverkansmodellen till totalt 186 762 000 kr. Såväl region som kommun lägger mer medel i modellen än staten. Region Uppsala har utöver andelen för verksamhetsbidragen även bidragit med regionala utvecklingsmedel för tillfälliga utvecklingsinsatser inom modellen. Dessa utvecklingsmedel ingår inte i ovanstående siffror.

Så här såg statsbidragen till Region Uppsala ut under perioden 2023–2026 inom kultursamverkansmodellen.

Statsbidrag från Statens kulturråd till Region Uppsala 2023–2026 (kr)

2023	2024	2025	2026
47 668 000	48 098 000	47 805 000	48 102 000

Källa: Region Uppsala

Statsbidragen har en relativt låg uppräkningsårligen till samtliga regioner. Det blev även en generell minskning av statsbidragen år 2025 till regionerna i landet. Riksdagen gjorde omfördelningar i statsbudgeten, samt en sänkning av statsbudgetens anslag när pris- och löneuppräkningsen togs bort.

Fördelningen i länet av pottorna som tilldelas ovan görs sedan av Region Uppsalas kulturnämnd med kulturplanen som grund. Av regionanslaget har bidragen inom kultursamverkansmodellen räknats upp ca 2 % årligen under åren 2023–2026.

Organisationsformer

Nedan beskrivs de verksamheter som erhåller statsbidrag inom kultursamverkansmodellen i Uppsala län.

Verksamhet	Organisationsform	Huvudman	Säte	Kulturområde i samverkansmodellen
Musik i Uppland	Stiftelse	Region Uppsala	Uppsala	Professionell musikverksamhet
Uppsala stadsteater AB	Helägt kommunalt aktiebolag	Uppsala kommun	Uppsala	Professionell teaterverksamhet
Upplandsmuseet	Stiftelse	Region Uppsala	Uppsala	Museiverksamhet och kulturmiljö, hemslöjdsfrämjande verksamhet
Folkrörelsearkivet	Ideell förening	Medlemmarna Enl. stadgarna har Region Uppsala plats i styrelsen	Uppsala	Regional enskild arkivverksamhet
Företagens historia	Ideell förening	Medlemmarna	Uppsala	Regional enskild arkivverksamhet
Främjande verksamheter	I förvaltning	Region Uppsala	Uppsala	Professionell teater, dans, professionell bild- och formverksamhet, filmkulturell verksamhet, biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Nyckeltal regional fördelning av statsbidragen år 2026 mellan kulturområden i förordningen: Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Fördelning 2026 mellan olika kulturområden	Procentuell fördelning av statsbidragen
Professionell teater-, dans- och musikverksamhet	75 %
Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete inkl. hemslojd	14 %
Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet samt främjande verksamheter inom dans, teater, filmkulturell verksamhet, bild- och form	9 %
Regional enskild arkivverksamhet	2 %

Källa: Region Uppsala senast kända år

Fördelningen mellan kulturområdena har sett likartad ut under perioden 2023–2026. Fördelningarna har i mångt och mycket historiska förklaringar. Särskilt rör det ansvarsfördelningen för olika kulturområden mellan stat, region och kommun i svensk kulturpolitik innan kultursamverkansmodellen infördes, som alltså lämnar spår i dagens fördelningar mellan kulturområdena. Staten tog historiskt ett större ansvar för scenkonsten i landet medan regionerna tog ett större ansvar för läns museerna, där statsbidragens andel än idag är högre för scenkonstområdena.

2.2. Måluppfyllelse via styrtal 2023–2026

Region Uppsala följer varje år upp måluppfyllelsen för sina strategiska mål. Region Uppsalas strategiska mål **Hållbar och konkurrenskraftig utveckling** har under perioden haft ett styrtal som indikerar utvecklingen mot måluppfyllelsen för den regionala kulturplanen. År 1 (2023) är måluppfyllelsen lägre för kulturplanens år 1, medan talet ska öka under periodens gång vartefter målen uppnås.

Styrtal: Andel genomförda satsningar i regional kulturplan (2023–2026)

2023	2024	2025	2026 (delår)
30 %	63 %	90 %	93 %

Källa: Region Uppsala, kulturnämndens årsredovisningar och delårsrapport 2026

Samtliga värden överträffar målvärdena för åren, vilket visar på ett gott resultat. Att inte 100 % genomförs har sin förklaring i att det är svårt att lägga en plan för en så lång period när förutsättningarna är oklara och ändras under årens gång. I skrivande stund har tertiäl 2 redovisats men inte summeringen för helåret 2026.

3. Resultat per målområde

Det har beslutats om regionala prioriteringar som i sin tur genererat vissa insatser som verkställer de tre politiskt beslutade målsättningarna.

Här beskriver vi resultat inom de olika målområdena. Resultaten baserar sig på en analys av gjorda insatser. Frågorna som vi besvarar handlar om:

- En beskrivning av de mest centrala insatser som gjorts inom respektive målområde
- En bedömning av målpuppfyllelse

3.1. Konstarterna

Målområde	Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion
Bedömningsfråga	Har konstnärlig kvalitet, utveckling och professionella villkor stärkts?

Området beskriver arbetet som skett för att stödja konstarterna och de professionella kulturskaparna i länet. Området omfattar scenkonst, musik, dans, litteratur, bild- och form och film. Politiken har beslutat om ramarna medan verksamheterna har beslutat om innehållet. Därmed har armlängds avstånd under perioden 2023–2026 upprätthållits i fråga om konstnärliga beslut i enlighet med intentionerna i kulturplanen.

3.1.1. Exempel på genomförda insatser

Här ges exempel på insatser som bidragit till målet och svarat mot prioriteringar i kulturplanen.

- Stiftelsen Musik i Uppland har presenterat musik av hög konstnärlig kvalitet i hela Uppsala län. Trots en omorganisation år 2024 som innebar en minskning av den tillsvidareanställda personalen, har verksamheten kunnat bibehålla och vissa fall öka den konstnärliga kvaliteten. Detta har möjliggjorts genom att komplettera tillsvidareanställd konstnärlig personal med tillfälliga anställningar. Ett utökat samarbete med kommuner i länet och civilsamhället har resulterat i projektet Open Stage som gör i samarbete med samtliga av länets kommuner och kommunala musikskolor. Ungdomar ges möjlighet att framträda under professionella förutsättningar avseende scen och konsertarrangemang.
- Musik i Uppland har genom ett nytt långsiktigt arbete på att stärka arrangörsledet. Under perioden har en arrangörskurs för unga startats och drivits. Kursen kommer att ges även under 2027.
- Samverkan kring utbildning inom teaterområdet (trepårtssamarbete med teateralliansen, Uppsala stadsteater och Region Uppsala. Insatserna äger rum kommande år.
- I satsningen Manusutveckling för dramatiker får deltagarna handledning och möjlighet till readings på Uppsala stadsteater samt publicering.
- Uppsala stadsteaters Barn & ungdomsteater spelas för skolklasser i länet (både högstadiet & lågstadiet)

- Uppsala stadsteater och Region Uppsala planerar att i samverkan erbjuda ett scenkonst-residens. Genomförande senare.
- Förstärkt professionell infrastruktur för den professionella dansen som bidrag till konstnärlig bredd och mångfald. Genom samfinansiering mellan Region Uppsala, Uppsala kommun och Statens kulturråd, har det fria dansfältet stärkts i länet och genom att ge dansen en plats för dans.
- Knivsta Centrum för Idrott och kultur som ny samarbetspart i det Nationella turnénätverket Dansnät Sverige. Samverkan med Knivsta kommun för att öka utbudet av dans i länet.
- Satsning på metodutveckling i samverkansprojektet Växelspel som bidrag till gränsöverskridande möten mellan konstformer som berört ett stort antal kulturutövare, samt kommun och region. Samfinansiering och samverkan mellan Region Uppsala, Älvkarleby kommun och Statens kulturråd.
- Arrangemang av kollegiala konstnärssamtal för professionell utveckling.
- Kvalitativ utveckling av residens och mentorskap samt utveckling av nya residens och mentorskap inom fler konstområden. Residens ger kulturskapare och kulturlivet möjligheter till utbyte, möten och workshops med internationella konstnärer. Tre residens inom teater respektive mim, cirkus och fysisk teater och ett produktionsresidens inom dans har etablerats i samverkan med Region Uppsala folkhögskola och Gottsunda dans och teater och Uppsala kommun och Knivsta kommun.
- Regionala nätverksträffar för professionella utövare inom olika konst- och kulturområden
- Fortbildningsinsatser inom AI med inriktning på upphovsrätt, som verktyg för skapande och AI i relation till Media- och informationskunnighet inom bibliotekens demokratiuppdrag, samt inom film och teater.
- Stöd till konstnärlig utveckling: Erfarenheter från Talent to Watch har lett till ökat process- och ekonomiskt stöd till filmare. Kollegiala konstnärssamtal och manusutveckling för dramatiker har etablerats för att stärka konstnärliga processer och samtida dramatik.
- Kompetenshöjande insatser har behandlat AI, upphovsrätt, VR, filmteknik och digitala verktyg. Inom teaterområdet har fortbildningar fokuserat på sponsring, breddad finansiering och nya finansieringsmodeller.
- Mer filmteknisk utrustning och kurser inom filmteknik samt specialiserade områden kopplade till filmteknisk kompetens. Utbudet omfattar bland annat VR, redigering i DaVinci Resolve, ljussättning och andra relevanta produktionsmoment.

3.1.2. Bedömning av måluppfyllelse – hög

Måluppfyllelsen bedöms som hög. Många insatser har gjorts för att stärka villkoren inom målområdet och utveckla kvalitet och de konstnärliga uttrycken. De långsiktiga effekterna av insatserna är emellertid svårbedömda och därför går det inte att bedöma resultatet som mycket högt. På området sker en stor resurstillsättning inom kultursamverkansmodellen som ger grundförutsättningar, en kulturell infrastruktur och ett varierat utbud.

Utmaningar framåt

- Fortsatt svag ekonomi och villkor för fria kulturskapare och kulturföreningar.
- Färre antal fasta anställningar skapar otrygghet för fria kulturskapare.
- Låga uppräknings av statsbidragen i förhållande till kostnadsökningar för kulturinstitutionerna äventyrar finansieringen långsiktigt.
- Minskade möjligheter att få uttrycka sig fritt och konstnärligt och att kunna ta del av olika slags konstformer, vilket är en större demokratifråga.
- Konsten i förhållande till AI. Här finns förutom upphovsrättsfrågan även andra problem. Musik som konstform är ett mellanmänniskt språk. Vad händer om det blir ett språk från maskin till människa?

3.2. Människan

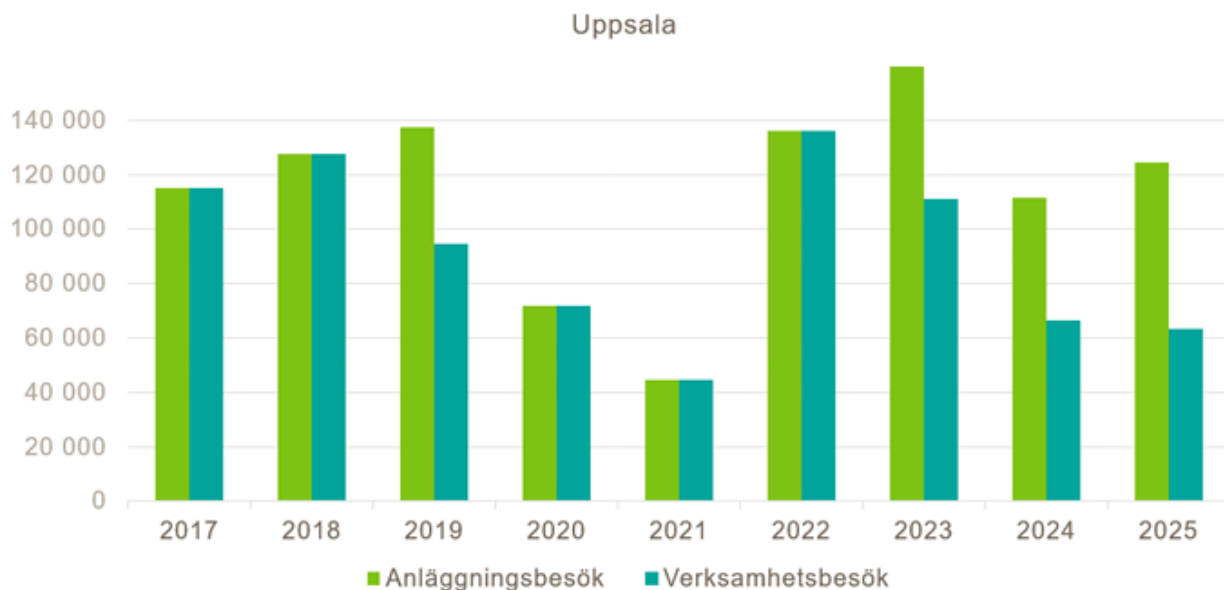
Målområde	En hög kulturell delaktighet i en region för alla
Bedömningsfråga	Har fler invånare fått möjlighet att delta i kulturlivet?

3.2.1. Tidsserier för verksamheter inom kultursamverkansmodellen

Nedan visas tre tidsserier för verksamheterna inom kultursamverkansmodellen som beskriver utvecklingen av besök vid museer, antal scenkonstföreställningar och antal publik för scenkonstföreställningar. Kulturplaneperioden år 2023–2026 startade precis efter pandemin. En pandemi som drabbade kulturlivet hårt genom stängda verksamheter och ekonomiska utmaningar som följde.

Tidsserierna visar att både produktion och publik har återgått till samma nivåer som innan pandemin. Senast kända år i statistiken är 2025. Rapportering för 2026 görs i maj 2027.

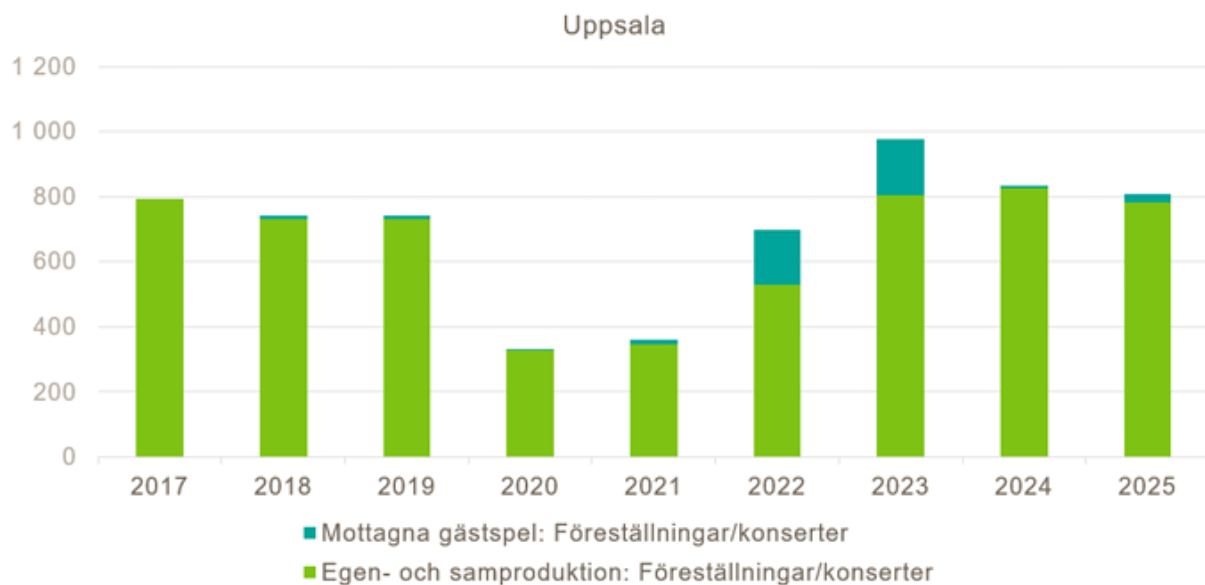
Besök museer och konsthallar - tidsserie

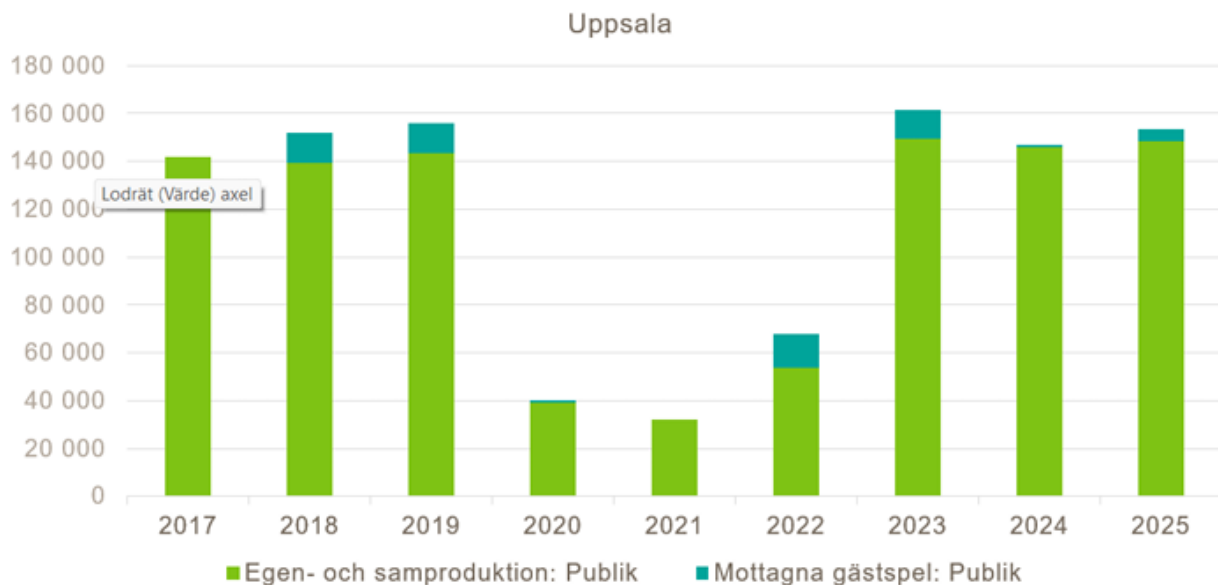
Källa: Kulturdatabasen

Det minskade antalet besök på museum förklaras av att Upplandsmuseet hade stängt sin verksamhet i Akademikvarnen under byggandet av en ny basutställning. Konsthallar ingår inte i statistiken för Uppsala län.

Scenkonst och musik - tidsserie föreställningar/konserter

Scenkonst och musik - tidsserie publik

Källa: Kulturdatabasen

Siffrorna ovan omfattar Musik i Uppland och Uppsala stadsteater. Det noteras ovan att publikantalen slagit rekord på de uppmätta åren. Särskilt har Uppsala stadsteater slagit publikrekord de senaste åren. En återhämtning efter pandemiåren kan noteras.

Andel barn och unga av besökare och publik

	2023	2024	2025	2026
Museibesök	21%	24%	27%	Ännu ej inrapporterat
Scenkonstföreläsningar	13%	22%	20%	Ännu ej inrapporterat

Källa: Kulturdatabasen

3.2.2. Läget i länet – kultur

Uppsala län är ett av Sveriges mest kulturaktiva län, bara ett annat län har en högre andel invånare som deltar i kulturlivet. Uppsala län framstår som ett län med ett aktivt kulturliv och relativt högt deltagande. Skillnaderna mellan kommunerna är tydliga, där större kommuner, framför allt Uppsala, generellt uppvisar högre nöjdhet med kulturutbudet. Vid en självskattning har Uppsala kommun högst andel av nöjdhet av kulturutbudet som svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på över 75 %. Lägst andel hittas i Håbo (25 %) (Källa: Region Uppsala). För mindre kommuner kan begränsade resurser, färre invånare och större geografiska avstånd till kulturinstitutioner bidra till lägre nöjdhet. För att summera:

- Deltagandet i kulturlivet är högt i länet.
- Tillgången till och nöjdheten med kulturutbudet varierar mellan kommunerna.
- En viktig utmaning är att skapa likvärdiga möjligheter att ta del av kultur oavsett bostadsort.

3.2.3. Exempel på genomförda insatser

Här ges exempel på insatser som bidragit till målet och svarat mot prioriteringar i kulturplanen.

- Samverkan för ökad tillgänglighet. Överenskommelse med kollektivtrafiken för att stötta resor till kulturella evenemang på olika platser i länet såsom dans. Resor med UL har bidragit till att möjliggöra exempelvis konstupplevelser i hela länet.
- Utomhusbio på fyra platser i länet i samarbete med Bygdegårdarna i Uppsala län.
- Det återkommande projektet RUSMUS har skapat arbetstillfällen för unga konstnärer som skapar tillfälliga konstverk runt om i Uppsala län i samarbeten med civilsamhället.
- Barnrättsarbetet har utvecklats genom ökat fokus på barns delaktighet, inflytande och rättighetsbaserade arbetssätt. Dialoger med barn och unga genomförs, stödet till ungdomsråden har stärkts och regionala stormöten har etablerats. Samtidigt erbjuds konferenser, fortbildning och kompetensutveckling för tjänstepersoner och verksamheter inom barnrättsliga metoder.
- Folkrörelsearkivet har etablerat E-arkiv med en e-arkivarie i Uppsala genom ett samarbete med Arkiv Sörmland och Västernorrlands föreningsarkiv. Fler arkivinstitutioner som anslutit sig är Norrbotten, Värmland och Sverigefinländarnas arkiv i Eskilstuna.
- Folkrörelsearkivet har inom projektet Labour's Memory samarbetat med Uppsala universitet, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, International Institute for Social History (Amsterdam) och Archiv der soziale Demokratie (Bonn) för att skapa en plattform för tillgängliggörande av verksamhetsberättelser.
- Utveckling av digitala erbjudanden kring arkivpedagogik i samarbete med Centrum för Näringslivshistoria. "Företagssamma Uppsala" finns nu som egen del på plattformen Företagskällan med artiklar och stadsvandring (<https://foretagskallan.se/hittanaringslivshistoria/query=uppsala>)
- Arbetet med att stärka barns tillgång till kultur på fritiden har utvecklats genom ett strukturerat stöd till kulturaktiviteter under skollov samt genom etablering och utveckling av kultursommarjobb inom flera konstformer och kommuner. Genom att stärka kommunernas förmåga att erbjuda kulturaktiviteter för barn och unga skapas bättre förutsättningar för ett levande kulturliv i hela länet, där fler barn och unga får möjlighet att ta del av kultur oavsett bostadsort.
- Utveckling av området kultur och hälsa genom följeforskning och praktiska arrangemang för olika målgrupper i samverkan med vård och kommuner. Hälsofrämjande projekt för barn och unga, exempelvis projekt Slöjdkraft. Initierat flera aktiviteter såsom Dansa tillsammans (förskolebarn dansar med äldre) och Må bra med kultur och natur och för unga i Enköping.
- Shared reading, skrivverksamhet och lovaktiviteter har främjat barns och ungas eget språk, skapande och delaktighet.
- I länet uppmärksammat ALMA-priset/pristagare, där grundidén handlar om alla barns rätt till goda berättelser.
- Arrangörsstöd har gett omkring 40 scenkonstföreställningar per år, i genomsnitt i sex av länets åtta kommuner, och bidragit till fler uttryck inom dans, musikteater och cirkus. Bussresor, kultursommarjobb, utomhusbio och stöd till lovverksamhet har ytterligare underlättat deltagande och kulturupplevelser oavsett bostadsort.

- Upplandsmuseet har omstrukturerat organisationen sedan införlivandet Gamla Uppsala museum, arbetat med förbättrad arbetsmiljö och ledarskap.
- Upplandsmuseet har utvecklat museimiljöerna, med en ny basutställning, ett barnspår i utställningen, nya pedagogiska rum för skolklasser, förbättrat hörsalen och förbättrat på Gamla Uppsala museum med lekrum och nya montrar och nya utställningstexter.
- Stiftelsen Upplandsmuseet har tagit emot och uppordnat en större föremålssamling med anknytning till Gamla Uppsalaområdet som innebär nya möjligheter för framtida utställningsarbete.

3.2.4. Möjligheter till delaktighet i kulturlivet – allas rätt till kultur

Under kulturplaneperioden har Region Uppsala haft som prioritering att främja allas rätt till kultur genom att sprida kunskap, samverka med olika aktörer samt initiera och stödja projekt.

Nedan följer exempel på särskilda insatser som gjorts:

- Folkrörelsearkivet har utvecklat och genomfört workshops för både förskola, grundskola och gymnasium bland annat inom teman Kartor och rumslig förståelse och Vägen till allmän och lika rösträtt.
- Folkrörelsearkivet visade utställningen Funktionsrätt, från Uppland till Förenta nationerna som byggde på Handikapphistoriska föreningens dokumentation av framtagandet av FN:s funktionsrättskonvention och kompletterades med material om den uppländska funktionsrättsrörelsen. Till utställningen genomfördes även programverksamhet så som föreläsningar och panelsamtal.
- Bland nya medlemsorganisationer hos Folkrörelsearkivet återfinns sedan år 2024 Tornedalssällskapet i Uppsala, vilket representerar tornedalsk kultur och identitet.
- Musik i Uppland har gjort flera produktioner för att främja kulturell mångfald så som exempelvis Yiddish Revolution som lyfte judiskt kulturarv och musik och Korans magiska värld som gav barn möjlighet att möta musik med västafrikanska rötter.
- Genom Open Stage, Imagine och arrangörskurser har Musik i Uppland möjliggjort för barn och unga att själva vara delaktiga både som arrangör och som medverkande på scen runt om i länet.
- Upplandsmuseet bedriver kontinuerligt omfattande pedagogisk verksamhet riktade till barn och unga genom olika delar av sin verksamhet så som Gamla Uppsala museum och hemslojdsverksamheten. Ett exempel är Take Over Day som syftar till att stärka barns delaktighet i samhället där barn får driva museiverksamheten tillsammans med pedagoger.
- Genom att Upplandsmuseet aktivt arbetar för att länets invånare ska bidra till och komplettera kunskap i de digitala samlingarna stärks representationen av olika erfarenheter och grupper.
- Verksamheten Kulturutveckling har gett stöd till arrangemang på nationella minoritetsspråk och till aktiviteter kopplade till nationella minoriteters kulturer. Särskilda satsningar har genomförts kring samisk kultur bland annat genom dansföreställningar samt insatser under nationella minoriteters vecka.

- Kulturutveckling stärkte barn med funktionsnedsättnings tillgång till professionell kultur, bland annat genom pilotprojektet Kulturkvällar där en kulturinstitution öppnade sin verksamhet exklusivt för målgruppen.
- År 2025 startade Uppsala stadsteater upp Ungdomsarrangörerna för ungdomar mellan 16–20 år. Gruppen är med och arrangerar mindre evenemang på teatern för att lära sig om hur det går till att arrangera själva.
- Insatser som ökat kunskapen om tillgänglighet och tillgänglighetsperspektiv hos länets folkbibliotek. Tankesättet och metoden universell utformning har synliggjorts för att öka inkludering och delaktighet för alla.

3.2.5. Bedömning av måluppfyllelse – hög

Måluppfyllelsen bedöms som hög. Flera resultat och många insatser har genomförts och uppnåtts. Men det finns också kvarstående utmaningar som kan kräva ett ökat strategiskt fokus framöver. Inte minst gäller det allas möjligheter att ta del i kulturlivet.

Här noteras dock att kulturvanor och deltagande i hela landet har liknande utmaningar och att Uppsala län speglar större mönster (se rapporter från Myndigheten för kulturanalys).

I Uppsala län finns verksamheter inom samtliga de kulturområden som omfattas av förordningen för kultursamverkansmodellen. Det innebär samtidigt att det finns ett varierande utbud av kultur inom olika genrer och uttryck tillgängligt i länet. Däremot är samtliga verksamheter förlagda till Uppsala kommun. Resvägarna är dock relativt goda inom länet för möjligheterna att ta del av Uppsalas utbud.

Utmaningar

- Geografiska skillnader i utbudet mellan länets kommuner.
- Mindre kommuners ekonomiska utmaningar.
- Behov av ökad strategisk dialog med målgrupperna.
- Risk för minskat kulturellt utbud när samhällsresurserna till kultur minskar.

3.3. Platsen

Målområde	En attraktiv livsmiljö i en hållbart växande region
Bedömningsfråga	Har kulturen bidragit till attraktivitet, platsutveckling och hållbarhet?

För att utveckla platser i länet krävs en samverkan och samordning mellan region och kommuner och andra aktörer.

3.3.1. Exempel på genomförda insatser

Här ges ett urval av genomförda insatser.

- Samverkan mellan Region Uppsalas avdelning för regional utveckling och kulturförvaltningen för initiativ om kulturdriven platsutveckling i länet.
- Ökat fokus på EU-frågor och EU-projekt för platsutveckling i länet.
- Gemensam avsiktsförklaring mellan region och länets kommuner inför Uppsala kommuns ansökan om att bli europeisk kulturhuvudstad år 2029.
- Tätare strategisk samverkan med Uppsala universitet.
- I samverkan med länsstyrelsen, Stiftelsen Upplandsmuseet, regional utveckling vid Region Uppsala och berörda kommuner har ett utvecklingsarbete genomförts kring länets vallonbruk.
- Fokus på offentlig konst genom regionens delaktighet i större strukturprojekt i Region Uppsala och Uppsala kommun (spårvägen).
- Ökad medvetenhet om beredskaps- och säkerhetsfrågor för kulturarvet i länet.
- Verkat för att bredda kompetensen inom gestaltad livsmiljö genom återkommande digitala och fysiska seminarium för konstnärer, kultursekreterare, och övriga relevanta tjänstepersoner inom länets kommuner.
- Folkbildningens strategiska inriktning på olika platser i länet och nya estetiska långa linjer, som bidrar till övergripande målsättningar.
- Region Uppsala folkhögskola har etablerat verksamhet i Tierps kommun och i Heby kommun och bidrar till den lokala samhällsutvecklingen.
- Länets folkhögskolor och studieförbund bidrar till kompetensförsörjningen i länet och har trots efterverkningar av pandemin och minskade resurser kunnat genomföra mycket verksamhet.

3.3.2. Bedömning av måluppfyllelse – delvis uppnått

Flera strategiska steg har tagits för en gynnsam utveckling. Mål som satts har eftersträfvats och insatser har genomförts. Detta perspektiv omfattar dock strukturförändringar som involverar många samverkande parter. Måluppfyllelsen är därför inte hög eller mycket hög, utan delvis uppnått. Insatser är påbörjade. Dessa omfattar dock stora processer som tar tid innan de kan bedömas som uppnådda och möjliga att utvärdera. Flera utmaningar kvarstår och målsättningar är snarast strävansmål. Flera nya samverkansytter har däremot etablerats, vilket är gynnsamt.

Utmaningar framåt

- Frågorna inom området är tvärssektoriella och omfattar parter med olika uppdrag, varför samordning och organisation är komplext i förändringsprocesser.
- Olika huvudmän där ägarskapet för gemensamma utvecklingsfrågor riskerar att bli otydligt.
- Styrning kan leda till målkonflikter mellan parter intressen.

4. Sammanfattande analys

En sammanfattande analys är en bedömning av vilka faktorer som har främjat eller försvårat genomförandet av kulturplanen, samt en bedömning av utmaningar och lärdomar inför framtiden.

Genomförandet av Regional kulturplan för Uppsala län 2023–2026 visar att kulturplanen i hög grad har fungerat som ett gemensamt strategiskt ramverk för kulturutvecklingen i länet. Trots utmanande ekonomiska förutsättningar och efterverkningarna av pandemin har merparten av kulturplanens prioriteringar omsatts i konkreta insatser. Uppföljningen visar att samverkan mellan aktörer har stärkts, att nya arbetssätt har utvecklats och att kulturens roll i regional utveckling har fått ökad uppmärksamhet. Samtidigt synliggör utvärderingen flera strukturella utmaningar som behöver hanteras för att kulturpolitiska mål ska kunna upprätthållas långsiktigt.

4.1. Framgångsfaktorer

Flera faktorer har varit avgörande för kulturplanens genomförande och måluppfyllelse.

Stark regional samverkan

En av de tydligaste framgångsfaktorerna har varit den omfattande samverkan mellan Region Uppsala, kommunerna, kulturinstitutionerna, civilsamhället och professionella kulturskapare. Genom nätverk, dialogforum och gemensamma utvecklingsprojekt har resurser kunnat samordnas och kunskap delas mellan aktörer. Samverkan har också skapat bättre förutsättningar för utveckling av verksamheter som enskilda aktörer haft svårt att genomföra på egen hand. Samverkan är en metod för framgångsrika insatser.

Långsiktiga relationer och regionala strukturer

Under perioden har flera regionala nätverk och samverkansformer etablerats eller vidareutvecklats. Detta har bidragit till kontinuitet och gjort det möjligt att genomföra insatser över längre tid. Arbetet med arrangörsutveckling, barnrättsfrågor, kultur och hälsa samt professionella kulturskapares villkor är exempel där långsiktiga relationer mellan aktörer har varit betydelsefulla.

Möjligheten att kombinera olika finansieringskällor

Samfinansiering mellan stat, region, kommuner och andra aktörer har varit en viktig förutsättning för att kunna genomföra utvecklingsinsatser. Exempel finns inom dansområdet, kulturdriven platsutveckling och olika residens- och utvecklingsprogram. Kombinationen av verksamhetsbidrag och projektmedel har skapat handlingsutrymme för innovation och utveckling.

Hög kompetens och engagemang inom kultursektorn

Kulturinstitutioner, fria kulturskapare och civilsamhället har visat stor förmåga att utveckla verksamheter även under ekonomiskt pressade förhållanden. Detta har bidragit till att kulturutbudet kunnat upprätthållas och i vissa fall utvecklas trots begränsade resurser. Särskilt tydligt är detta inom scenkonst, musik, barnkultur och kulturfrämjande verksamheter.

4.2. Utmaningar

Utvärderingen visar samtidigt att flera långsiktiga utmaningar kvarstår.

Ekonomiska förutsättningar

Den mest genomgående utmaningen handlar om finansiering. Kostnadsökningar för personal, lokaler och produktion har under perioden varit större än uppräkningsbidrag. För verksamheter inom kultursamverkansmodellen och för fria kulturskapare innebär detta en successivt minskad ekonomisk handlingsfrihet. Situationens konsekvenser kan redan skönjas genom ökad försiktighet i verksamhetsplanering och minskade möjligheter att ta konstnärliga risker.

Geografiska skillnader

Trots många insatser för att nå hela länet kvarstår skillnader mellan kommunerna vad gäller tillgång till kulturutbud, deltagande och nöjdhet. De flesta regionala kulturinstitutioner är lokaliserade till Uppsala kommun, vilket innebär att invånarnas faktiska tillgång till kultur påverkas av bostadsort, resmöjligheter och kommunernas egna resurser för kulturverksamhet.

Professionella kulturskapares villkor

Många professionella kulturskapare verkar under osäkra ekonomiska förutsättningar. Begränsade uppdragsmöjligheter, korta projektfinansieringar och minskande offentliga resurser påverkar förutsättningarna för ett långsiktigt yrkesutövande. Detta riskerar på sikt att påverka både den konstnärliga utvecklingen och kultursektorns attraktionskraft som arbetsmarknad.

Delaktighet och jämlik tillgång till kultur

Även om deltagandet i kulturlivet är högt finns skillnader mellan olika grupper i samhället. Barn och unga med funktionsnedsättning, personer i socioekonomiskt utsatta situationer samt invånare i områden med begränsad tillgång till kulturutbud riskerar att ha sämre förutsättningar att ta del av kulturlivet. Kulturplanens ambition om allas rätt till kultur är därför fortsatt relevant och behöver prioriteras även framöver.

Samhällets förändringstakt

Digitalisering, AI-utveckling, förändrade medievanor samt ett försämrat demokratiskt och säkerhetspolitiskt omvärldsläge påverkar kultursektorn på nya sätt. Dessa förändringar skapar både möjligheter och utmaningar för kulturens roll i samhället. Frågor om upphovsrätt, informationspåverkan, yttrandefrihet och kulturell beredskap väntas få ökad betydelse under kommande planperiod. Det är teman som även återkommer i den regionala kulturplanen för perioden 2027–2030.

4.3. Samlad slutsats

Den samlade bedömningen är att Regional kulturplan 2023–2026 i hög grad har bidragit till att stärka kulturens roll i Uppsala län. Särskilt tydliga resultat kan ses inom samverkan, konstnärlig utveckling och regional kunskapsuppbyggnad. Samtidigt visar utvärderingen att frågor om finansiering, geografisk likvärdighet och professionella kulturskapares villkor behöver fortsatt prioritering. Erfarenheterna från perioden talar för att kulturplanen även framöver bör fungera som ett gemensamt strategiskt verktyg för regional utveckling, samverkan och långsiktig kulturpolitisk styrning. Några slutsatser kan dras:

- Samverkan ger störst effekt när den är långsiktig och strukturerad. Samverkan kan utvecklas ytterligare.
- Kulturens bidrag till regional utveckling behöver synliggöras tydligare.
- Uppföljningen bör kompletteras med fler kvalitativa indikatorer framöver.
- Barns och ungas delaktighet bör fortsatt vara ett prioriterat utvecklingsområde.
- Kulturens roll i beredskap, demokrati och social hållbarhet behöver stärkas.
- Regionen behöver fortsatt stödja mindre kommuners möjligheter att delta i regionala kultursatsningar.

Utvärderingen visar att samverkan mellan region, kommuner, kulturinstitutioner och civilsamhälle har varit central för genomförandet av kulturplanen. Flera av de insatser som beskrivs inom konstarterna, människan och platsen bygger på gemensam finansiering och samverkan mellan flera aktörer.

Uppsala september 2026

